

**ȘCOALA NAȚIONALĂ DE STUDII POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE
FACULTATEA DE ȘTIINȚE POLITICE**

Departamentul de sociologie

PROGRAM MANAGERIAL

2024 - 2029

Continuitate și schimbare; Noile provocări pentru lumea academică și pentru societate

**Proiect privind strategia de dezvoltare a specializărilor de sociologie și psihologie din
cadrul Facultății de Științe Politice din SNSPA**

2024- 2029

Programul managerial **2024-2029, Continuitate și schimbare; Noile provocări pentru lumea academică și pentru societate** este produsul unor reflecții care s-au bazat pe experiența mea managerială din SNSPA de peste un deceniu și jumătate ca prodecan al Facultății de Științe Politice, cât și pe cea de opt ani ca director de departament. Am ținut cont totodată de prețioasele sugestii făcute de-a lungul timpului de colegii mei. Programul trece în revistă evoluția departamentului de la înființarea sa, dar, desigur, evidențiază în mai mare măsură perioada ultimilor patru ani propunând totodată o viziune asupra evoluțiilor în următorii cinci ani. Programul ține cont de tendințele din ultimii ani în privința numărului de elevi care doresc să urmeze cursurile facultății și implicit a specializărilor noastre. De asemenea, am avut în vedere obiectivele programului managerial în vigoare în acest moment propus de domnul Rector Remus Pricopie, ca și Programul managerial propus de domnul Decan Cristian Pîrvulescu, precum și *Planul Strategic al SNSPA și Carta SNSPA*.

Precizez că o parte din considerațiile de natură descriptivă și istorică sunt preluate integral din programul meu managerial de acum patru ani. Totodată, principiile și valorile referențiale care stau la baza activității mele sunt aceleași, dar vor fi prezentate uneori mai succint, iar în alte situații cu mai multe detalii. Am ținut totuși cont de provocările de astăzi care ne pun în față noi experiențe didactice, de învățare și de cercetare.

Continuitate și schimbare. Noile provocări pentru lumea academică și pentru societate

Introducere

Istoria specializării sociologie din SNSPA are deja circa un sfert de secol. Pentru cei mai tineri, acest orizont temporal a devenit deja unul foarte îndepărtat. Ca absolvent al unei facultăți care avea o componentă majoră de studiu istoria, datorită unei astfel de moșteniri epistemologice, mă simt obligat să reamintesc reperele istorice importante ale acestei instituții. Istoria specializării de sociologie din SNSPA este extrem de interesantă și provocatoare, mai ales că astăzi doar câțiva membri ai departamentului au trăit acele perioade de pionierat. Specializarea sociologie a apărut în SNSPA în anul 1999. Mai precis, în anul universitar 1999-2000 a fost propus un nou mod de organizare a Facultății de Științe Politice într-un sistem novator în acel moment, dar care, datorită schimbărilor legislative din acea perioadă, nu a putut funcționa în forma propusă de noi decât în primii cinci ani. Era vorba de un sistem de dublă specializare după modelul major – minor, cele două specializări din acel moment fiind științe politice și sociologie. Trebuie să spun că design-ul acestei formule a fost elaborat de mine împreună cu regretatul meu prieten și coleg Vintilă Mihăilescu, dar și cu susținerea decanului din acel moment, doamna Mihaela Miroiu și într-o manieră substanțială și a lui Cristian Pîrvulescu, pe atunci secretar științific al facultății. Totodată, în acest context trebuie să spun că a avut un rol important în perioada de început și doamna profesoară Mihaela Vlăsceanu, care a și ajuns în anul 2000 prorector, iar mai târziu, a avut chiar și un mandat de Rector al SNSPA. Desigur, au fost implicați pe parcurs și alți colegi, dar voi vorbi despre ei în a doua parte a planului.

În filozofia din acel moment pe care am avut-o împreună cu colegii cu care am definit acel proiect, opțiunile pentru specializările în cauză erau făcute doar în ciclul al doilea de pregătire, adică existau patru ani, primii doi fiind comuni pentru oricare din variante, specializările major și minor fiind obținute doar pe baza creditelor obținute în ciclul al doilea. Țin să reiterez că facultatea noastră a fost pe atunci un pionier în România al utilizării sistemului de credite transferabile, inclusiv în privința ideii de dublă specializare. Trecerea la sistemul Bologna a schimbat contextul legal și a trebuit să reducem trunchiul comun din ciclul I la doar un an. Mai mult, în anul 2004 a apărut și o a treia specializare în facultate, cea de Relații Internaționale și Studii Europene, (acreditată în 2009) care a fost definită pe același principiu al trunchiului comun, dar acest lucru a însemnat, din păcate, și o reducere a cursurilor specifice fiecărei specializări. Trebuie să menționez totodată că acel moment a însemnat un recul în privința interesului studenților din anul întâi pentru sociologie dat fiindcă odată cu acel moment au existat mai multe opțiuni, iar pentru studenții de la științe politice specializarea de relații internaționale a fost în general mai atractivă. În fine, specializarea sociologie a fost acreditată în 2008, fiind reacreditată în 2010 și 2015 și 2021. Din acest motiv, am putea spune

că suntem deja o specializare cu tradiție în SNSPA, având în fapt mai bine de trei sferturi din vârsta universității.

După anul 2008 am putut acredita și primele programe de master ale departamentului, programul de Antropologie și cel de Studii Fundamentale în Sociologie. De asemenea, s-a înființat în SNSPA școala doctorală de sociologie, mai întâi prin profesorii Paul Dobrescu, Vintilă Mihăilescu și Mihaela Vlăsceanu, iar din 2012 s-a alăturat școlii și profesorul Vladimir Pasti. Din 2018 m-am alăturat și eu școlii doctorale și domnul prof. dr. Andrei Gheorghiu. În 2020 a fost cooptat domnul profesor Remus Anghel și din 2023 domnul profesor Cătălin Stoica.

În prezent avem deja două decenii și jumătate de ani de activitate în cadrul universității și indiscutabil am cunoscut numeroase succese dar, desigur, am trecut și prin momente neplăcute. Așa cum am menționat, varianta inițială a dublei specializări și a trunchiului comun în primii doi ani și a apariției specializărilor doar în ciclul doi au permis inițial o dezvoltare organică consistentă atât a specializării noastre, cât și a facultății în ansamblu. Schimbările legislative au determinat însă redefiniri la care am făcut uneori față, dar au fost și momente dificile în care am avut probleme. Primul astfel de moment a fost în anii 2006 și 2007 când la specializarea sociologie (licență) am avut cu mult sub 20 de studenți înmatriculați. Evident, acest lucru s-a răsfrânt și asupra programelor de master în anii ulteriori. Odată cu 2008 ne-am redresat și am reușit să avem un număr acceptabil de studenți, dar trebuie să recunoaștem că o mare perioadă de timp nu am reușit să ocupăm toate locurile teoretic alocate sociologiei (inițial 45, apoi 40). În ultimii ani am reușit să creștem numărul de studenți înmatriculați în anul întâi ajungând la pragul numărului alocat de locuri bugetate. Desigur, ca și la alte specializări sau facultăți din SNSPA (și nu numai), există o pierdere a numărului de studenți pe parcursul studiilor, dacă ne raportăm la numărul final de absolvenți ai unei serii, această pierdere a fost foarte mică la noi raportat la alte specializări.

Trebuie să precizez câteva aspecte despre alte două momente dificile. Un astfel de moment extrem de dificil a fost cel în care am ajuns la un număr mic de membri ai departamentului (excluzând primii ani când nu existase decât o singură catedră comună). Este vorba de anii 2011-2012, când am ajuns la doar șapte cadre didactice. Aici trebuie spus că, deși au existat angajări până în 2009 o parte din noii colegi, din diverse motive, au plecat în scurt timp, iar mai apoi, blocarea posturilor timp de mai muți ani ne-a pus într-o situație dificilă care a devenit cu atât mai problematică în anul 2011 când Ministerul Învățământului a derulat o evaluare națională pilot, care s-a dovedit însă una finală, potrivit căreia specializarea noastră a primit un coeficient extrem de prost și anume C. Nu este cazul să insist asupra corectitudinii procesului, contestat de unele universități în instanță, esențial este doar faptul că prin munca tuturor colegilor am trecut peste acel moment. De altfel, datorită problemelor sistemului propus atunci, după o scurtă perioadă, nici măcar nu a mai contat acel demers. Un alt moment esențial care a perturbat activitatea noastră a fost dat de o serie de tensiuni în 2012 la nivelul facultății și în 2015 mai degrabă în departament. Am trecut cu bine asupra acestor momente și nu voi insista asupra lor.

Este evident însă că în toată această perioadă au existat și numeroase realizări. Mai întâi trebuie spus că apariția școlii doctorale de sociologie a fost un moment extrem de important în definirea rolului specializării noastre în contextul dezvoltării academice a universității. Mai mult, colectivul de la sociologie a fost puternic implicat în dezvoltarea instituțională a SNSPA și trebuie menționat aici faptul că din departamentul nostru, la vremea aceea, a provenit unul din cei patru rectori din istoria SNSPA, doamna Mihaela Vlăsceanu, dar și faptul că tot din cadrul departamentului a provenit și șeful pentru o vreme al școlii doctorale, domnul Vintilă Mihăilescu. Nu în ultimul rând, ar trebui semnalate contribuțiile mai vechi dar și mai noi în aceste demersuri de redefinire instituțională ale domnului profesor Vladimir Pasti.

În prezent avem patru programe de master active. Trei programe sunt deja de tradiție și de un real succes, este vorba de programele de master: Antropologie, respectiv Sociologie aplicată, Devianță și Ordine Socială și evident cel de Studii vizuale și societate. Al patrulea program de master este cel de Studii Rome, care a fost reorganizat în ultimii doi ani. Trebuie să spunem că aceste programe de master împreună aduc o parte importantă din totalul studenților de la programele de master din facultate, în condițiile în care la specializarea științe politice sunt de patru ori mai multe programe. Totodată, trebuie să menționez că în prezent toate programele de master au fost reacreditate în anul 2023 cu calificativ maxim.

O altă mare realizare, în opina mea, a fost transferarea în departamentul nostru a specializării psihologie de la Facultatea de comunicare (prin contribuția domnului Rector Remus Pricopie și a șefului departamentului nostru din acel moment, Vladimir Pasti). Acreditarea ei în 2015 și reacreditarea în 2020 a permis consolidarea sa, ceea ce a făcut ca specializarea psihologie să ajungă în prezent una dintre cele mai atractive specializări din SNSPA, având în ultimii trei ani numărul cel mai mare de candidați pe loc la admitere la nivelul universității. Așa cum am anticipat acum mai mulți ani, opțiunea pe care am avut-o în contextul dramatic în care specializarea psihologie fusese desființată la Facultatea de comunicare a fost una corectă. Aceasta și pentru că, în acest mod, am adus pe principiul opțiunilor multiple mai mulți candidați și la sociologie.

În fine, în acest context istoric trebuie să remarc în mod cu totul deosebit un coleg cu care am fost alături în ultimii opt ani. Este vorba de domnul profesor Bogdan Iancu care a avut contribuții extrem de importante, atât în privința managementului departamentului, cât și în obținerea unui echilibru extrem de important în cadrul colectivului nostru. Alături de el în primii patru ani, ca membru în biroul departamentului, a fost Aurelian Muntean, iar în ultimii patru ani Cătălin Stoica, ambii implicându-se major în activitățile curente ale departamentului nostru. O să punctez totodată în acest scurt expozeu istoric și rolul major al doamnei Cătălina Roșca, cea care s-a ocupat permanent de specializarea psihologie și care a reușit două acreditări de succes în condiții nu tocmai benefice.

Situația actuală

Așa cum am precizat în planul meu managerial din urmă cu patru ani, preocuparea mea majoră a fost în conducerea departamentului reconstruirea încrederii și consolidarea unui

climat optim de funcționare al Departamentului de Sociologie, obiectiv care, în opinia mea, s-a realizat în cele din urmă, încă din primul meu mandat. Această normalitate ne-a permis după o mare perioadă de timp să putem organiza concursuri de ocupare a unor posturi didactice primind astfel în comunitatea noastră inițial trei noi colegi, doi pe ștutul specializării sociologie și unul la specializarea psihologie. În ultimii ani a intrat în departament și domnul profesor Remus Anghel, dar totodată, alți trei colegi au câștigat concursuri de avansare în cariera didactică, urmând cel mai probabil alți trei în anul universitar următor. Din acest motiv putem îndeplini astăzi fără probleme standardele ARACIS în vigoare. În acest moment există un post de asistent care este deja scos la concurs și se fac o serie de acțiuni pentru a aduce în departament, în cadrul colectivului de la psihologie, încă un alt cadru didactic. În cadrul acestui demers de normalizare a climatului și de management eficient al activităților noastre academice, reamintesc, m-au ajutat în mod cu totul deosebit colegii mei din biroul departamentului, Bogdan Iancu în ambele mandate și Aurelian Muntean în mandatul trecut și domnul Cătălin Stoica în actualul mandat. Desigur, nimic nu se putea realiza fără sprijinul tuturor celorlalți colegi. În acest moment specializarea psihologie a fost reacreditată și, mai mult, așa cum am menționat anterior a devenit una dintre cele mai performante (ca număr de candidați pe loc) la nivelul SNSPA. Țin să reamintesc în acest sens eforturile kolegei noastre Cătălina Roșca care s-a ocupat cu multă pasiune și efort de această specializare.

În fine, situația creată de pandemie ne-a pus mari probleme în anii 2020 și 2021. Atât probleme didactice cât și de cercetare. Organizarea online a activităților reprezentat o provocare, experiența activităților online a fost una la care am făcut față cu mult succes, chiar dacă cu un efort deosebit.

Nu în ultimul rând vreau să subliniez pierderea majoră pe care o reprezintă dispariția colegului nostru Vintilă Mihăilescu, atât pentru școala doctorală de sociologie, cât și pentru specializarea de antropologie, inițiată de el în România. Avem inclusiv instituțional de acoperit această pierdere și sunt convins că mai tinerii colegi din departament specializați în antropologie vor realiza acest lucru odată cu efortul unora dintre ei de a își depune dosare de abilitare. În aceste sens apariția *Centrului de Antropologie Vintilă Mihăilescu* va reprezenta o oportunitate de a cultiva memoria colegului nostru, dar și de a oferi un cadru instituțional pentru cercetările antropologice din facultate.

În acest context trebuie să amintesc faptul că în ultimii patru ani au fost elaborate trei dosare de acreditare, am fost evaluați de diverse comisii ARCIS și am obținut grad de încredere ridicată de fiecare dată. Este vorba de dosarul de acreditare al școlii doctorale de sociologie, și ulterior acreditarea acesteia cu nivel maxim de încredere, apoi e vorba de dosarul de acreditare și obținerea reacreditării programului de licență sociologie și, în fine, al treilea dosar de acreditare, cel al programelor de master de la sociologie, obținând și în acest caz calificativ maxim. În acest moment trei noi programe de master urmează să fie evaluate la RNCIS, două programe de master la psihologie și unul la sociologie. În cursul anului următor urmează reacreditarea programului de licență de la psihologie.

În fine, în ultimii patru ani a existat o amplă prezență în context internațional, în schimburi de experiență, în conferințe sau congrese științifice sau alte manifestări importante

pentru cv-ul nostru instituțional. Ne referim inclusiv la acțiunile care au avut loc în cadrul programului CIVICA. Dăm doar câteva nume ale colegilor implicați în diverse proiecte: Remus Anghel, Radu Umbreș, Aurelian Muntean, Monica Stroe, Cătălin Stoica, Bogdan Iancu, Bogdan Bucur, Roxana Cuciumeanu. Este evident că activitatea științifică a tuturor colegilor a crescut exponențial în ultimii ani și CV-urile fiecărui membru al departamentului sunt ilustrative. Trebuie să menționez că absolut toți colegii din departament au fost implicați în diverse cercetări în ultimii ani. Există însă trei proiecte de cercetare care au avut o dimensiune strict departamentală. Este vorba pe de o parte de două cercetări derulate de către Departamentul de sociologie la solicitarea Rectoratului SNSPA, cercetări care s-au axat pe analiza efectelor pandemiei asupra procesului didactic. Ambele cercetări au stat la baza politicilor universității în privința managementului universității în cadrul pandemiei. După știința mea suntem singura universitate care a făcut un astfel de studiu exhaustiv în timpul pandemiei. În fine, un alt program de cercetare a fost derulat în parteneriat cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale în calitatea noastră de parteneri. Este vorba de un program de cercetare care a acoperit o perioadă de peste trei ani, un demers de cercetare a problematicii marginalizării sociale și care s-a finalizat cu *Harta interactivă a marginalizării sociale a României*, instrument care a devenit referențial în sistemul de finanțare al proiectelor din fonduri europene. În acest program au fost implicați aproape toți membri departamentului și din acest motiv l-am menționat în mod expres.

Principii și valori (academice, profesionale și științifice)

Trec în revistă într-o modalitate sintetică câteva principii care vor constitui și în continuare reperele valorice ale mandatului de director al departamentului. Ele au stat la baza modului meu de lucru în ambele mele mandate anterioare. În acest program managerial voi relua o parte a principiilor, ceea ce este evident când e vorba de principii, dar o să fac și unele comentarii și precizări care țin de contextul academic și societal de azi. Și în acest caz am împărțit aceste principii în două categorii. Primele se referă la cadrul instituțional al funcționării departamentului, a doua categorie, mai largă, privește principiile și valorile profesionale referențiale pentru mine.

Principii ale managementului departamentului.

1. **Democrație academică și transparență.** Pentru buna funcționare a oricărei structuri organizaționale este esențială asigurarea transparenței acțiunilor și deciziilor care se iau, atât în plan intern, față de membrii respectivei organizații, cât și extern în raport atât cu colegii din alte structuri care fac parte din aceeași organizație, în cazul nostru, SNSPA, cât și cu publicul larg.
2. **Managementul relației dintre cariera definită individual și nevoia unui colectiv unit.** Dezvoltarea instituțională presupune în primul rând colective, echipe, dar mai

ales o comunitate profesională care să funcționeze unitar. Este nevoie totodată de un mediu care să favorizeze un echilibru eficient al susținerii demersurilor individuale legate atât de cariera didactică, cât și de cea științifică. Fiecare cadru didactic își conturează și este autorul propriei cariere profesionale, iar mediul instituțional în care activează ar trebui să o susțină. Totodată, o organizație academică nu poate fi cu adevărat eficientă decât dacă funcționează ca o comunitate profesională unitară, care are inclusiv un plan comun de acțiune.

3. **Resursa umană și nevoia recrutării propriilor absolvenți de succes.** Doar istoria fundamentează viitorul. Această teză pare un truism, dar pentru mine ea este extrem de importantă în asigurarea unui proces organic de dezvoltare a unei organizații. Perspectivele de dezvoltare ale unui departament își au originea în politicile de cadre din trecut. Din acest motiv, politica de asigurare a resursei umane trebuie să constituie un element central în managementul departamentului. Având însă în vedere istoria deja importantă a departamentului este imperios necesar să fie recrutați în departament în mod prioritar cei mai performanți dintre absolvenții noștri, indiferent dacă este vorba de absolvenți de doctorat, de master sau licență.
4. **Predarea, esența lumii academice.** În lumea universitară contemporană este evident că activitatea didactică nu se poate separa de cea de cercetare. Adesea însă formalismul și obsesia *filometrică* a cuantificării calității și dinamica rapidă a standardelor arbitrare, impuse uneori strict administrativ, face necesară redefinirea rolului cercetării, dar în și mai mare măsură cel al activității didactice. Predarea astăzi nu pare fi esențială în cadrul criteriilor oficiale, dar ea este piatra de temelie a activităților academice. Este nevoie să ținem cont, desigur, atât de standardele administrative, cât și de cele autentic profesionale și implicit didactice. Formarea studenților noștri trebuie să se bazeze pe cursuri de înaltă calitate, care să utilizeze mijloace didactice inovatoare și metode didactice eficiente. În egală măsură, activitatea didactică trebuie să fie consonantă cu activitățile de cercetare. Cred că în acest sens avem deja un avantaj consistent față de alte departamente de sociologie din România.
5. **Management bazat pe cercetarea științifică.** Activitatea științifică este o componentă majoră a osaturii unei universități. Cu atât mai mult în cazul unor specializări precum sociologia sau psihologia. Științele sociale sau umane prin demersurile proprii de cercetare trebuie să constituie instrumente ale intervenției sociale, ale definirii de politici publice și al managementului organizațiilor. Cred că aceste cerințe ne impun să abordăm în această manieră propriul management universitar. Cred că demersurile de cercetare ale sociologilor (și de ce nu și a psihologilor) ar trebui să înceapă cu analiza propriei lor comunități științifice, a propriilor structuri în care muncesc. Ar trebui să continuăm astfel campaniile de cercetare de la nivelul SNSPA.

6. **Noile tehnologii și noua politică a pieței universitare.** Asistăm astăzi la provocări cu totul spectaculoase ale evoluției tehnologiilor digitale și în special ale inteligenței artificiale. Școala, nicăieri în lume, nu este pregătită să facă față acestor evoluții. Societatea nu este nici ea pregătită. Performanțele calculatoarelor se dublează la fiecare circa doi ani. Asta înseamnă că e posibil ca la finalul acestui mandat ele să fie de mai bine de patru ori mai performante decât astăzi. Iar ele sunt deja uluitor de performante în prezent! Munca noastră didactică va trebui să se schimbe. Implicațiile evident trec dincolo de spațiul universității noastre. Probabil că în curând o să renunțăm la sistemul tezelor de licență sau disertație, la sistemul de evaluare pe bază de referate, pe considerarea anumitor competențe esențiale ca fiind de fapt total nerelevante în noul mod de funcționare al profesiunilor și al pieței muncii. Voi dezvolta însă separat aceste aspecte.
7. **Asumarea responsabilității.** Cred cu tărie că un management eficient al oricărei organizații, oricât de redusă, presupune delegarea și asumarea de responsabilități individuale. Munca trebuie să fie a echipei, dar răspunderea trebuie să fie individuală.
8. **Relația cu piața.** Cel mai important sistem de validare a unei universități a fost, este și va fi întotdeauna produsul muncii universitarilor și anume absolvenții, elitele intelectuale și cercetătorii pe care îi formează. Piața este cea care conferă în final valoare. Succesul pe piață al unor specializări este totodată cea mai simplă formă de a atrage noi tineri valoroși în sistemul universitar. Relația noastră cu piața trebuie să se instituționalizeze, este necesar să avem o monitorizare mult mai bună a absolvenților, să păstrăm o legătură constantă cu toți absolvenții care se afirmă în comunitățile noastre științifice. Sistemul și experiența reacreditărilor succesive ne-a ajutat în acest sens.
9. **Relația cu societatea.** Cred că poziționarea noastră centrală în comunitatea academică din România, în comunitățile științifice ale specializărilor noastre se bazează în mod esențial și pe implicarea membrilor departamentului în dezbaterile publice din societatea românească, în activitățile de consiliere din mediul guvernamental sau privat, în activitățile din cadrul instituțiilor publice cu rol în managementul procesului universitar. Avem o tradiție în departament, dar și la nivelul comunității sociologilor din România și cred că departamentul nostru poate avea un ascendent în această direcție.
10. **Valorificarea cadrului internațional de cooperare în cadrul CIVICA și al altor programe internaționale.** Faptul că SNSPA este partener în cadrul consorțiului CIVICA aduce în mod cert numeroase avantaje. Consorțiul funcționează de câțiva ani și deja putem spune că a intrat în faza maturității, existând în prezent nenumărate colaborări, atât din punct de vedere al cercetării științifice, cât și al activităților didactice. Nu în ultimul rând, cooperarea și schimburile de experiență sunt esențiale atât pentru cadrele didactice cât și pentru studenți. Există mulți colegi care deja au fost implicați în proiectele CIVICA. Sper ca numărul lor să crească

în anii următori. Evident că membrii departamentului sunt deja implicați în numeroase alte proiecte internaționale și în mod sigur o vor face și în continuare.

Principii profesionale

Aceste principii le am din totdeauna. Cu toate acestea, am făcut câteva precizări suplimentare în acest program și am introdus câteva considerații noi dată fiind evoluția mediului academic de astăzi. Majoritatea principiilor sunt comune pentru ambele specializări. Câteva, datorită istoricului instituțional îndelungat se referă exclusiv la sociologie.

1. **Studentul trebuie să fie în centrul activității academice.** Este un deziderat potrivit căruia, pentru mine, esențială în munca unui cadru didactic universitar este activitatea didactică. Oricât de mult ar părea acesta un simplu truism, în sistemul universitar de astăzi pare tot mai des că studentul este doar pe locul al doilea în activitatea universitară. Cred cu tărie că activitatea didactică trebuie să constituie coloana vertebrală a oricărei cariere universitare.
2. **Libertatea de exprimare, libertatea academică și drepturile cadrelor didactice de a își defini cariera și de a fi susținute instituțional.** Trăim într-o societate în care tendința de centralizare, de diminuare a drepturilor și libertăților indivizilor se răsfrânge inclusiv asupra spațiului academic. Cred cu tărie că orice cadru didactic are libertatea de a își defini metodele de lucru, modalitățile de evaluare, ca și curriculum disciplinelor de curs sau seminar. Răspunderea este doar deontologică. În același timp cred că trebuie să protejăm cadrele didactice de orice fel de tendințe de a fi presate în exercitarea propriei profesii indiferent de unde vin acestea. Pe de altă parte, cadrele didactice trebuie să aibă dreptul de a beneficia fără opreliști de orice resursă materială disponibilă instituțional.
3. **Scopul cercetării sociale este omul și comunitatea, iar sociologia trebuie să fie un instrument al schimbării sociale.** Cred într-o dimensiune activă, în implicarea civică a sociologiei. Cred că sociologul trebuie să fie parte constitutivă a proiectelor de dezvoltare instituțională, comunitară și mai larg socială. Mă bucură faptul că astăzi prezența în spațiul public a colegilor noștri, în dezbaterile de idei, este indiscutabil foarte mare. În mod cert, comparativ cu orice alt departament de sociologie din țară, avem cea mai mare vizibilitate publică. Vizibilitatea ar trebuie să se traducă în timp și în vectori de influențare a deciziilor și a politicilor publice.
4. **Coloana vertebrală a oricărei științe, cea care asigură progresul acesteia, o reprezintă dezvoltarea permanentă a corpusului său metodologic.** Cunoașterea științifică, în orice domeniu, este asigurată de componenta metodologică, singura care îi poate conferi acest statut. Cred că dincolo de preocupările particulare din anumite subdomenii, de cele strict aplicative sau de orice altă natură, atât pentru un sociolog, cât și pentru un psiholog, componenta metodologică a pregătirii sale profesionale trebuie să constituie "coloana vertebrală" pe care se clădește orice carieră.

5. **Obiectivul ultim al demersului științific este dimensiunea teoretică a științei pe care cineva o practică.** Există, desigur, multe domenii de activitate pentru un sociolog sau un psiholog. Unele domenii sunt teoretice, altele înalt aplicative, toate definite profesional în anumite ramuri disciplinare. Cred că din punct de vedere profesional dimensiunea teoretică reprezintă vârful piramidei pentru cariera unui om de știință, cu atât mai mult în domeniul științelor sociale, acolo unde statutul multi-paradigmatic al acesteia presupune în mod necesar construcții teoretice care să fundamenteze abordările, practicile metodologice și aplicațiile instrumentale.
6. **Sociologia trebuie să fie contemporană cu societatea în care este practică.** Cred că sociologia, fiind o știință despre societate, trebuie să țină pasul cu societatea în care este practică. Aceasta însă nu doar din punctul de vedere al evoluțiilor politice sau economice ale acesteia, ci și din perspectiva istoriei sale în ansamblu. În lumea contemporană apar noi forme de comunicare, noi tipuri de comunități, noi modele de organizare socială, toate acestea, fie că sunt date de spațiul virtual, de comunicarea digitală, de interacțiunile specifice unor contexte a-spațiale și a-temporale trebuie să fie studiate de sociolog, nu post factum, ci chiar din momentul impunerii lor în societate. În acest sens trebuie redefinit curriculum universitar, metodele de predare și evaluare, modul de reorganizare al universităților.
7. **Sociologia și comunitatea sociologilor trebuie să fie permanent promovate în spațiul public. În egală măsură psihologii din SNSPA trebuie să se afirme în tot mai mare măsură în comunitatea psihologilor.** În primul rând sociologii trebuie să constituie factori de legitimare a acțiunilor guvernamentale și ne-guvernamentale, a politicilor publice. Niciun un om de știință nu poate fi influent și util în propria societate decât prin comunitatea științifică din care face parte. Cred cu tărie că este nevoie de o mult mai mare implicare a noastră, a tuturor, în întărirea comunității științifice din care facem parte, cu mult dincolo de simplele cadre formale asociative.

Obiective strategice

În principiu plec de la obiectivele strategice pe care le-am avut și acum patru ani, dar ele au numeroase modificări, la care am introdus și un obiectiv total nou, care după mine ar trebui să devină unul prioritar. Încerc să țin seama de evoluțiile posibile ale situației din societate, din sistemul universitar românesc, și chiar din universitatea noastră care trebuie să ne facă să fim realiști și să ne concentrăm asupra unor obiective fezabile. Principalele obiective strategice ale programului meu managerial privesc: dezvoltarea instituțională; adaptarea predării și a activităților academice la transformările aduse de inteligența artificială, cercetarea științifică, pregătirea practică a studenților și dezvoltarea de parteneriate pe piața muncii, politica de resurse umane.

Dezvoltarea instituțională

Primul pas pentru a realiza oricare dintre obiectivele strategice în perioada care urmează este dezvoltarea și afirmarea unei echipe puternice în cadrul departamentului, atât ca nivel profesional de elită, cât și ca spirit de unitate. De mulți ani, absolut toți membrii departamentului sunt sau au fost implicați în nenumărate proiecte și au avut cu toții realizări personale remarcabile. Dar în urmă cu patru ani o mică parte a acestor rezultate erau integrate unitar în interiorul comunității noastre. În prezent, avem o situație mult mai bună, există sau existând deja mai multe proiecte care sunt sau au fost definite la nivel de departament, atât în cadrul CIVICA, cât și pur și simplu ca parte a activității de cercetare a departamentului.

Voi încerca să întăresc și mai mult nivelul de implicare al tuturor colegilor în proiectele departamentului, tocmai pentru a ne impune ca o structură esențială și referențială a SNSPA și evident și pe piața facultăților și specializărilor de științe sociale din țară. În egală măsură voi încerca, prin întărirea colectivului nostru de psihologi, odată și cu apariția programelor de master de la psihologie și în urma reacreditării specializării, să impunem împreună psihologia de la SNSPA ca specializare fanion pe piața universitară bucureșteană.

În prezent sunt acreditate toate programele noastre cu calificativ maxim. Psihologia a fost acreditată acum patru ani. Specializarea sociologie - licență, ca și studiile de master precum și cele doctorale sunt acreditate mai recent, ceea ce ne oferă o marjă de câțiva ani în care putem să ne concentrăm pe dezvoltarea programelor. Am obținut în ultimii ani prin cooptarea unor colegi sau prin avansarea în carieră a altora să ajungem la capacitatea de a îndeplini optim condițiile impuse de ARACIS. Începând din anul universitar următor am convingerea că odată cu avansarea unora dintre colegi și eventual cu cooptarea unora mai tineri vom ajunge să îndeplinim maximal toate standardele ARACIS. Desigur trebuie să fim prevăzători pentru că aceste standarde din păcate se schimbă permanent.

În prezent avem elaborate trei dosare de acreditare în care două se află în faza obținerii certificărilor de la RNC. Este vorba de două programe de master la psihologie, unul care a obținut aprobarea RNC acum un an, cel de *Psihologie clinică* și altul recent cel de *Psihologie organizațională: leadership și managementul capitalului uman*. La sociologie avem la RNC o propunere de master cu titlul: *Mobilitate, Digitalizare, Schimbări Societale*. La sociologie, fiind deja acreditați, vom obține cel mai probabil destul de rapid acordul de la minister pentru organizarea masterului. Dosarul pentru obținerea aprobării fiind deja elaborat de domnul profesor Remus Anghel. Programele de la psihologie vor ajunge în scurt timp la ARACIS.

La capitolul programe de master trebuie să vă readuc aminte că de la noi provin coordonatorii și altor două programe dar care funcționează la științe politice, cel de Guvernare și Societate și cel de Labour Studies (în engleză), este vorba de mine și de Aurelian Muntean. Și aceste programe merg foarte bine și au fost și ele acreditate anul trecut.

Cu ocazia pregătirii reacreditării programelor de master am făcut schimbări substanțiale la nivelul programului de Studii române tocmai pentru că el era cel mai departe de situația de a îndeplini standardele. Programul a fost integrat în mult mai mare măsură cu alte programe din facultate dar se află încă în faza de tranziție. Abia cu anul următor vom încerca,

pentru că există deja acreditarea, să definim mai unitar programul. Pentru acreditare a trebuit să ținem cont de cerințele standardelor și evident am redus din ponderea disciplinelor care erau specifice inițial masterului. Masterul n-a fost niciodată de succes din punct de vedere al numărului de candidați și pentru că mult timp el a funcționat într-un regim special fără a fi integrat real cu programele din facultate. În acest moment a devenit unul din programele de master funcționale din facultate și sper ca el să rămână un master unicat, așa cum a fost gândit de la bun început, dar și unul care să fie dorit pe piața academică de posibili candidați care ar vrea să studieze problematica Roma, dar mai general a minorităților, a excluderii sociale, a marginalizării etc. La coordonarea acestui program a ajutat, și îi mulțumesc de fiecare dată pentru acest lucru, domnul Ciprian Necula. În prezent s-a alăturat coordonării programului domnul Sebastian Țoc care are un plan de relansare a masterului.

Sper ca în următorii cinci ani să autorizăm încă două - trei programe de master. O oportunitate ar fi aceea de a analiza după circa doi ani de activitate, dacă e cazul, ca viitorul master legat de mobilitate și digitalizare să fie construit în tandem, adică să propunem două programe corelate, dar distincte, unul legat de migrație și mobilitate altul de digitalizare. De altfel cred că ar trebui să regândim toate programele noastre de master în ideea asumării transparente a două, trei programe de master care sunt legate curricular, dar în care unul sau două module diferite conferă diploma într-un domeniu sau altul. Sunt convins că dată fiind evoluția demografică, inclusiv scăderea numărului de absolvenți de liceu și evident de facultate, va trebui să ne adaptăm de așa natură încât să fim capabili să acționăm pe o piață educațională tot mai restrictivă. O să propun din toamna acestui an un mic colectiv care să analizeze tendințele pieței educaționale în domeniul științelor sociale și eventual chiar al psihologiei (deși în acest caz numărul candidaților este unul infinit mai mare). Pe baza acestor analize vom putea să punem în aplicare un plan de redefinire a programelor noastre, în special în sistem modular.

Așa cum am afirmat în numeroase ocazii ideea dezvoltării unui master de resurse umane sau într-un domeniu conexe cu resursele umane este încă actuală. Odată cu creșterea instituțională a departamentului, inclusiv cu intrarea altor colegi în colectivul nostru, acest obiectiv ar putea să devină probabil fezabil. O soluție ar putea să fie aceea de a corela masterul de psihologie organizațională cu un astfel de nou program. Desigur, nu este simplu, dat fiind că e vorba de specializări care sunt evaluate diferit. Trebuie să ținem cont totodată că orice propunere pe care o avem trebuie validată de Senatul SNSPA și tocmai din acest motiv specializarea la licență resurse umane pe care o gândeam în trecut a fost greu de conturat.

Dezvoltarea parteneriatelor Erasmus și a relațiilor internaționale. Acesta este indiscutabil un domeniu care a mers foarte bine și asta datorită eforturilor de excepție ale kolegei noastre Monica Stroe. Programul Erasmus a reprezentat o oportunitate pentru studenții noștri, în special de la masterat. Totodată în ultimii trei ani au crescut în și mai mare măsură oportunitățile unor relații și parteneriate internaționale, didactice și de cercetare, datorită consorțiului european CIVICA la care este membru SNSPA.

Adaptarea activităților academice la transformările aduse de inteligența artificială

Provocările noilor tehnologii și în special ale inteligenței artificiale sunt extrem de presante și provocatoare. Există deja multiple studii, articole, cărți și programe de cercetare dedicate inteligenței artificiale și efectelor ei. Există astăzi un număr mare de programe software care utilizează inteligența artificială și trebuie să spunem că ele sunt deja folosite de studenții noștri. În următorii cinci ani universitățile vor arăta cu totul diferit, fie că noi vrem sau nu acest lucru. Modalitățile noastre de lucru, atât cele de predare, de evaluare sau de derulare a unor activități practice trebuie să se schimbe major. Nu putem să stăm deoparte pentru că piața muncii foarte curând va impune programele de inteligență artificială în multe profesii.

În cadrul masterului de digitalizare am luat în calcul astfel de aspecte, dar trebuie să vă spun că deja în SNSPA sunt multe programe care urmează să se lanseze. Aș vrea să formez o echipă din cadre didactice de la noi, dar și din facultate care doresc să lucreze la elaborarea unui *Memorandum asupra dezvoltării universității*, în care să fie radiografiate toate avantajele dar și provocările la care va trebui să facem față foarte curând. Aș vrea totodată ca la absolut orice disciplină în următorii doi ani să fie luate în considerare rolul și efectele inteligenței artificiale. Este necesar totodată să fie redefinite mijloacele clasice de evaluare, inclusiv schimbarea sistemului de susținere a licențelor și dizertațiilor.

Cercetarea științifică

Așa cum am menționat, toți colegii sunt implicați în proiecte de cercetare științifică și față de trecut există deja echipe mai largi care lucrează împreună în proiecte de cercetare care au finanțare asigurată. Desigur, cu mulți ani în urmă au mai existat proiecte de cercetare la nivel de departament sau facultate, cum a fost Cartografierea Bucureștiului sau programele europene. Astăzi cercetarea trebuie să se bazeze pe proiecte care să fie câștigate în competiții, inclusiv e nevoie să apelăm la parteneriate în care noi asigurăm doar o componentă.

Absolut toți colegii sunt implicați în SNSPA sau în afară în proiecte de cercetare și CV-urile tuturor colegilor s-au îmbunătățit simțitor în ultimii patru ani. Mai mulți colegi au fost implicați de altfel în proiecte derulate în cadrul parteneriatului CIVICA. Readuc aminte că pe baza sprijinului conducerii universității, am derulat cu succes timp de trei ani primul program cu finanțare europeană de la nivelul exclusiv al departamentului, este vorba de proiectul "Dezvoltarea unor instrumente de analiză și intervenție la nivel comunitar pentru perioada de programare 2021-2027", cunoscut ca Harta zonelor marginalizate din România, program în care au fost integrați aproape toți colegii din departament.

Nu putem fi mulțumiți pe de a întregul pentru că în continuare ar trebui să luăm în calcul că ar fi necesar, chiar dacă la început fără o indexare importantă, înființarea unei reviste de sociologie editată de departament. Acum am ajuns la un număr acceptabil al cadrelor didactice din departament și cu siguranță acest număr o să crească în următorii ani de aici și

oportunitatea de a ne lansa în noi provocări instituționale în care poate fi valorificată cercetarea științifică. O revistă științifică este una dintre aceste provocări. A doua provocare este organizarea anuală a unei conferințe internaționale. În fine, este necesar să activăm centrul care există deja oficial în SNSPA, Centrul de Cercetare Socială și Evaluare Instituțională. Acesta ar putea fi relansat odată cu apariția Centrului de antropologie Vintilă Mihăilescu. Aceste trei elemente, existența unor centre de cercetare, o revistă și o conferință internațională este necesar să le luăm în calcul ca repere instituționale în viitor pentru că ele vor ajuta organic la dezvoltarea departamentului. Propun un astfel de obiectiv pentru că evaluarea viitoare a departamentului și a școlii doctorale de sociologie vor presupune printre altele existența unor centre de cercetare și a unor reviste ale departamentului.

Activitatea de pregătire practică a studenților și relația cu piața muncii

Departamentul nostru a avut de la înființare un avantaj major pe piața academică și anume dimensiunea foarte consistentă a activităților practice și de cercetare. Din acest motiv, absolvenții noștri au fost de regulă integrați rapid pe piața forței de muncă, de multe ori chiar din timpul studiilor de licență.

Odată cu revenirea la activitățile față în față, după perioada pandemică, am revenit destul de ușor la organizarea activităților practice cu studenții. În general, la nivelul departamentului nostru sunt derulate cele mai importante programe de practică, fie că este vorba de echipe mai mari sau mai mici de studenți care sunt în general coordonate de cadre didactice de la noi. Mai mult, cu diferite finanțări din diverse proiecte, dar și cu ajutorul universității, am putut susține astfel de programe. Desigur, situația este mult mai delicată la programele de master, nu pentru că noi nu am putea să susținem programele, ci prin faptul că studenții, peste 80 % dintre ei, lucrează și atunci în mod cert apar probleme legate de modul de a derula programele de practică compact, cum ar fi de dorit. Va trebui și în continuare să ne adaptăm la acest context educațional.

Toate evaluările noastre de la reacreditare ne-au pus problema relației cu foștii absolvenți. Am făcut eforturi mari pentru a aduce foști absolvenți de licență sau master. Din păcate ideea de a desemna un coleg/colegă responsabil/ă cu relația cu absolvenții nu a avut succes dat fiind numărul mare de cadre didactice care au deja multiple angajamente instituționale în facultate. Practic, singurul care a avut o astfel de politică, de relație constantă cu foștii absolvenți, dar doar la nivelul programelor de master coordonate, este Bogdan Iancu. Am dezvoltat o astfel de relație și eu pentru masterul de Sociologie aplicată: Devianță și Ordine Socială. De altfel, acesta este unul din motivele performanțelor înregistrate de aceste programe. Cred că același lucru trebuie să îl facem la programele de licență, dar va fi posibil doar dacă cineva va prelua această responsabilitate. Odată cu venirea unor cadre noi în departament vom putea probabil să optimizăm politica de management Alumni.

În fine, în aceeași perspectivă va trebui să luăm în calcul și o responsabilitate asumată în cadrul departamentului a unui coleg care să construiască o bază de date în care să urmărim

evoluțiile tuturor absolvenților noștri, cel puțin pentru o perioadă de minim trei ani. Este vorba însă nu doar de absolvenții de licență sau master, ci și de relația și implicit evaluarea pe care o putem obține de la diverși angajatori.

Politica de resursele umane

În acest moment am intrat într-o evoluție normală în care am adus în ultimii ani noi membri în departament și chiar urmează în curând un concurs în care avem speranța să avem un nou membru. În același timp, în baza cadrului legal patru colegi au obținut avansarea în carieră. Școala doctorală de sociologie a crescut vertiginos mai ales prin faptul că era pusă în pericol odată cu dispariția lui Vintilă Mihăilescu. Am reușit să aducem noi membri în școala doctorală doi din afară, Andrei Gheorghiu de la Sibiu și Remus Anghel, care a intrat în departament recent. Anul trecut s-a alăturat școlii doctorale de sociologie și Cătălin Stoica.

Anul următor vor susține concursuri de avansare cel mai probabil trei colegi. În următorii ani probabil că majoritatea colegilor vor avansa în carieră. În următorii doi ani ar trebui să avem doi, trei colegi noi în departament care să intre pe bază de concurs. Odată cu apariția programelor de master de la specializarea psihologie, evident că va trebui să crească numărul cadrelor didactice de la această specializare. În următorii trei, patru ani trebuie să fie aduși în departament minim patru psihologi. Situația este un pic mai delicată la specializarea psihologie pentru că este nevoie de angajarea în departament inclusiv a unor cadre didactice care îndeplinesc maximal standardele ARACIS.

Sper ca în viitorii cinci ani cel puțin patru - cinci colegi să obțină abilitarea în sociologie. Desigur, sper ca în aceeași perioadă să avem cel puțin doi colegi abilitați la specializarea psihologie. Desigur, o școală doctorală de psihologie este astăzi un obiectiv ambițios, dar poate fi realizabil într-o perioadă de cinci ani. Este cert însă că dincolo de sprijinul meu și al colegilor din conducerea facultății și a universității totuși obținerea abilitării ține de eforturile individuale.

La fel ca la orice program managerial pe care l-am propus nu pot în încheiere decât să reiau mulțumirile mele adresate tuturor colegilor. Pornesc prin a-i mulțumi în mod cu totul deosebit, pentru susținerea permanentă și nenumăratele sfaturi și idei pe care mi le-a dat încă de la începuturile mele în SNSPA, este vorba de colegul și prietenul meu domnul Vlad Pasti. Aceleași calde mulțumiri și pentru ajutorul extraordinar pe care l-am primit în munca mea din facultate, timp de foarte mulți ani, inclusiv pentru promovarea facultății, pentru inițiativele sale și pentru răspunsul mereu prompt de fiecare dată, doamnei Roxana Cuciumeanu. De asemenea, îi mulțumesc pentru același gen de efort tenace, eficient întotdeauna, dar și atât de discret, Monicăi Stroe. Desigur, mulțumirile mele sunt și pentru doamna Silvia Osman care a adus mereu un plus de energie și de entuziasm în rândul studenților. Simt nevoia de a mulțumii și tinerilor noștri colegi care s-au implicat activ în sarcinile care le-au fost cerute, cum

ar fi Radu Umbreș, dar și celor și mai tineri precum Sebastian Țoc și Andrei Mihail care au preluat extrem de multe sarcini dificile și care au așteptat prea mult ca să facă parte formal din colectivul nostru. Evident, țin să îi mulțumesc și mai tinerei noastre colega Daniela Ionescu, care s-a integrat perfect în departament și care împreună cu Cătălina sunt convins că vor dezvolta și mai mult specializarea psihologie. Cred că sunt în asentimentul tuturor că sub îndrumarea tenace și entuziastă a Cătălinei ele vor avea în continuare multe realizări în departament. La fel, mă simt nevoit să mulțumesc doamnei profesor Mihaela Minulescu care la rugămintea mea și-a amânat pensionarea ani de zile pentru a evita posibilele probleme la acreditare. Evident, mi se pare la fel de normal să mulțumesc și altor colegi și așa aminti aici pe Bogdan Bucur care a devenit un pilon important în departament și care a deschis noi direcții de studiu în istoria socială și în cercetarea Școlii monografice. Nu în ultimul rând îi mulțumesc colegului meu Marius Pieleanu care a fost și va fi mereu pentru mine un coleg și prieten pe care te poți bizui la nevoie. În fine, în această enumerare o să îi aduc mulțumiri fostul meu student și actual coleg care nu mai este de mult chiar atât de tânăr, Remus Anghel. Venirea lui în departament a fost o uriașă oportunitate pentru noi.

De asemenea, deși am făcut-o în cadrul programului de mai multe ori le mulțumesc în egală măsură lui Cătălin Stoica pentru efortul depus în munca din departament în acești ultimi patru ani, așa cum în vechiul mandat a desfășurat activitatea excelent ca membru în biroul departamentului și Aurelian Muntean. L-am lăsat la sfârșit, pentru a-i mulțumi încă odată colegului meu Bogdan Iancu cu care am lucrat cot la cot în ultimii opt ani.

Nu în ultimul rând, mi se pare firesc să amintesc rolul lui Vintilă Mihăilescu în istoria departamentului, cel cu care în urmă cu douăzeci și cinci de ani am început acest proiect.

Așa cum am afirmat de fiecare dată, este evident că oricare din obiectivele propuse nu este realizabil decât prin efortul nostru comun, printr-o muncă de echipă, prin implicarea noastră a tuturor. Traseul nostru în următorii cinci ani va fi dat însă de contribuția tuturor membrilor la stabilirea modalităților, mecanismelor și a obiectivelor particulare ale departamentului.

30. 05. 2024

Vă mulțumesc,
prof.dr. Alfred Bulai